

היום נלמד בעזרת ה':

זבחים דף פד

משנה: אלו אם עלו לא ירדו: קרבנות הפסולים ברשימה שתובא להלן, אם עלו אימוריהם למזבח לא ירדו ממנו.

הלן והיוצא וכו': דם או אימורים של קרבן הלן (= שעבר עליו לילה). וכן שיצא מחוץ לעזרה. או שהוא טמא. או שהקרבן נשחט במחשבת פיגול של חוץ לזמנו, או במחשבת חוץ למקומו. או שקבלו אנשים פסולים את דמו, או שהם זרקו את דמו. ככל האופנים הללו אם עלה למזבח לא ירד.

רבי יהודה אומר: בשלושת האופנים הבאים גם אם עלו למזבח הם ירדו מהמזבח. הנשחט בלילה, וקרבן שנשפך דמו, וקרבן שיצא דמו מחוץ לקלעים. רבי יהודה מודה באופנים הקודמים, שאם עלו למזבח לא ירדו.

רבי שמעון אומר: רבי שמעון חולק על רבי יהודה וסובר שגם בשלושת הפסולים שאמר רבי יהודה, לא מורדים אותם מהמזבח. משום 'שהיה פסולו בקדש'. רבי שמעון סובר שכל פסול שקרה לקרבן לאחר שהוא כבר נכנס לקודש דהיינו לעזרה, אם עלה למזבח לא ירד. אבל אם הפסול קרה לו מחוץ לעזרה, ירד.

ואלו שלא היו פסולין בקדש: הרובע או הנרבע (= לאדם). והמוקצה (= הופרש לע"ז). והנעבד (= עבדו בו ע"ז). והאתנן (= שולם לזונה). והמחיר (= שולם בעד כלב). והכלאים (= נולד משני מינים). והטרפה. והיוצא דופן (= נולד בניתוח). ובעל מום.

ר"ע מכשיר בבעלי מומין: רבי עקיבא חולק על ת"ק וסובר שבעל מום שעלה למזבח לא ירד.

ורבי חנינא סגן הכהנים חולק שדוחים את הקרבן בעל מום ומרידים אותו מהמזבח. (בגמ' יתבאר מה הוא מוסיף על ת"ק).

כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו: כל הקרבנות הפסולים שאמרנו שאם עלו לא ירדו מהמזבח, הוא הדין להיפך. דהיינו אם הם עלו וירדו לא מעלים אותם בחזרה למזבח.

וכולן שעלו חיים לראש המזבח: כל הפסולים שדברנו עליהם, דוקא שעלו אימורי הקרבן למזבח לאחר שנשחט. אבל אם הקרבן הועלה חי למזבח, ירד מהמזבח.

שחטה בראש המזבח יפשיט וינתחה במקומה: ויקריב אותה.

נמרא: תניא ר' יהודה אומר: נאמר **"זאת תורת העֶלָה היא העֶלָה על מוקֶדָה על המִזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר"**. יש כאן שלושה מיעוטים א. 'זאת' (ולא פסולה) ב. 'היא' (ולא פסולה) ג. 'העולה' (המיוחדת ולא פסולה). ולומדים מכאן למעט שלושה פסולים שאם עלו ירדו. שנשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים.

רבי שמעון אומר: מהנאמר בפסוק הנ"ל **"עֶלָה"** הייתי חושב שדוקא עולה כשרה (או קרבן אחר כשר), לא תרד מהמזבח, כנאמר בפסוק שם **"הוא העֶלָה על מוקֶדָה על המִזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר"**. מנין לרבות גם עולה פסולה (או קרבן אחר פסול) בפסולים הבאים, שלא תרד מהמזבח?

הפסולים הם - שנשחטה בלילה. וכו'. **והיוצא** (= אימורים שיצאו מחוץ לעזרה). וכו'. **הניתנין למטה שנתנן למעלה** (= הדם אמור להנתן למטה מחוט הסקרא, ונתנו אותו למעלה מחוט הסקרא). וכו'. **והניתנין בחוץ שנתנן בפנים** (הדם אמור להנתן על המזבח החיצון ונתן אותו בהיכל). וכו'.

על כך תלמוד לומר **"תורת העֶלָה"** לרבות תורה אחת לכל הקרבנות העולים למזבח, שאם עלו לא ירדו אלא ישארו על המוקד על המזבח עד הבוקר.

יכול שאני מרבה הרובע והנרבע: שואל רבי שמעון - אם כן אולי נרבה גם את הפסולים שברשימה הבאה, רובע ונרבע וכו'? ומשיב - על כך תלמוד לומר **"זאת"** למעט אותם. שואל רבי שמעון - ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? ומשיב - מאחר שמצד אחד ריבה הכתוב ומצד שני מיעט הכתוב, מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש (הפסולים ברשימה הראשונה), ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקודש (הפסולים ברשימה השניה).

ורבי יהודה מיייתי לה מהכא: רבי יהודה מיעט שלושה פסולים שאם עלו ירדו, מהפסוק הנ"ל "זאת תורת העולה וכו'". וכאמור הוא מודה בשאר פסולים שאם עלו לא ירדו. אך מהיכן הוא לומד לשאר פסולים שלא ירדו? התשובה כתובה בכרייתא הבאה.

מפני מה אמרו 'לן בדם' כשר = דם שפסול בלינה משום שעבר היום ושקעה החמה, אם זרקו אותו על המזבח לא מורידים אותו. מדוע? משום שהרי 'לן כשר באימורין' = אימורים הפסולים בלינה (שעבר עליהם לילה) אם הועלו על המזבח לא מורידים אותם. ומדוע באמת לן באימורין כשר? משום שהרי 'לן כשר בבשר' = בשר שלמים נאכל לשני ימים למרות שעבר עליו לילה.

יוצא, שהיוצא כשר בבמה: אימורים שיצאו מחוץ לעזרה נפסלו להקטרה, אבל אם העלו אותם למזבח לא מורידים. מדוע? הואיל ויוצא כשר ב'במה'. כלומר בזמן שהיה מותר להקטיר בבמות לא היה פסול של 'חוץ'.

טמא, הואיל והותר לעבודת ציבור: איברי עולה טמאים, אם עלו למזבח לא ירדו. מדוע? בגלל שטומאה הותרה בציבור.

חוץ לזמנו, הואיל ומרצה לפיגולו: אימורים של קרבן שחשבו בו מחשבת חוץ לזמנו (להקטיר או לאכול אותו חוץ למקומו) ונעשה פיגול, שעלו למזבח, לא ירדו. בגלל שהדם של פיגול כשר לזריקה (שהרי חייבים על פיגול רק אם הדם שלו נזרק בכשרות), למרות שהדם באמת פסול מצד הפיגול, בכל אופן לגבי זריקת הדם נחשב הדבר שהזריקה כשרה. ולכן גם האימורים שלו שעלו למזבח לא ירדו.

חוץ למקומו, הואיל והוקש לחוץ לזמנו: אימורים של קרבן שחשבו בו מחשבת חוץ למקומו (להקטיר או לאכול אותו חוץ למקומו), אם עלו לא ירדו. מדוע? בגלל שהוא הוקש לחוץ לזמנו, ובחוץ לזמנו כאמור אם עלו לא ירדו.

שקיבלו פסולין וזרקו את זמו, בהנך פסולי דחזו לעבודת ציבור: אם כהנים פסולים קבלו את הדם וזרקו אותו, לא מורידים את הדם או האימורים שעל המזבח. מדוע? בגלל שמדובר בכהנים פסולים בפסול שהם ראויים לעבוד בציבור, דהיינו כהנים טמאים שראויים לעבוד בקרבן ציבור (כי טומאה הותרה בציבור כנ"ל). עד כאן הברייתא.

קושיא: וכי דנין דבר שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו? איך אתה לומד את 'לן באימורים' מ'לן בשלמים' הרי בשלמים הלינה היא חלק מהמצוה והכשרות שלהם, משום שמצוות אכילתם היא יומיים. ואילו באימורים הלינה פסולה בהם.

וכן איך אתה לומד יוצא מהעזרה שיצא ממחיצותיו והוא פסול, מיוצא בזמן היתר הבמות שאין שם כלל דין של 'מחיצות' לקרבן להיות בתוכם?

תירוץ: **תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ליה:** בעיקרון גם רבי יהודה לומד מהפסוק "זאת תורת העולה" תורה אחת לכל העולים על המזבח שאם עלו לא ירדו. אלא שבכל אופן הוא ממעט שלושה מהפסולים מהמילים "זאת" "היא" "העולה" כנ"ל. והשאלה היא מדוע את אלה אנו ממעטים ואת אלה אנו מרבים? והתשובה שכל פסול שמצאנו בו קולא אנו מרבים אותו. ולכן אין קושיא על הדרך שבה אנו לומדים את הקולא, כי את עיקר הלימוד אנו לומדים מפסוק.